

zgodilo, kajti zagotavlja se od več strani, da je ni večine v državnem zboru, ki bi vsprejela napominano vojaško predlogo. — Poroča se, da nova vojaška predloga določa mirovno stanje nemške vojske na letnih 492 068 mož pri dveletnem službovanju. Oni, ki so se pregrešili zoper kaz. zakon prisiliti je k triletnemu službovanju. V 24 letih bo naraslo število izvržbanih vojakov na 4.400.000 mož in bo tako nemška vojska nadkrilila francosko in ne bode dosti manjša od ruske.

Obrtnija.

Razstava v Plovdivu.

VII.

Omenili smo že, da je Bolgarija v nekakem preporodu v obrtnem oziru. Stari ročni obrt je še povsod v navadi in se močno razvija, hkratu se pa začenja tovarniški veliki obrt, ki obeta, da bode sčasom zadostoval domačim potrebam, pa tudi izdeloval za druge dežele balkanskega polotoka.

Pri težavnih političnih razmerah se velika industrija ne more hitro razvijati. Ker se silno mnogo najboljših moči potratijo v politiki je naravno, da to nekoliko ovira narodno-gospodarski razvoj. Pa saj velika obrtnija niti v Srbiji niti na Grškem še ni nič kaj razvita, če tudi sta ti dve deželi bili poprej osvobojeni nego Bolgarija. V narodno-gospodarskem oziru se bode pa, kakor se kaže Bolgarija si poprej priborila samostojnost, kakor katera koli balkanska država.

Tkalstvo je bilo že pred stoletji jako razvito kot hišni obrt, ali to več ne zadošča sedanjim zahtevam in potrebam. Potreba je bilo, da se povzdigne tkavstvo tako, da bode moglo izdelavati vse evropska sukna in tkanine. Ker surovin v deželi ne manjka, treba je torej le truda in denarja, da se povzdigne ta obrt in pa podjetnih ljudi. Podjetnega duha je pa precej v tej deželi.

Jeden prvih, ki si je prizadeval povzdigniti tkalsko industrijo, je bil pokojni gabrovski meščan Iv. K. Kalpazanov. On je že pred osvobojenjem Bolgarije mislil, kako da povzdigne tkalski obrt. Kupoval je razne stroje in orodja za izboljšanje tkalstva. S svojim dobrim vzgledom je tudi spodbudil druge, da so jeli obračati svojo pozornost izboljšanju tkalstva. V Gabrovu se je bilo začelo bolgarsko šolstvo in iz Gabrova se razširja izboljšanje tekstilne industrije.

Pred dobrimi najstimi leti se je zgoraj omenjeni Kalpazanov seznanil z gabrovskim gimnazijskim profesorjem matematike Karagjozovem. Objavil mu je vse svoje namere in oba moža sta prišla do sklepa, da osnujeta veliko tovarno. To misel sta tudi izvršila. O tej tovarni se je tedaj govorilo po vsej Bolgariji. Sprva se je tovarna morala boriti z mnogimi težavami, kakor vsako novo podjetje. Trudi in skrbi so njenega začetnika Kalpazanova v 51. letu 1889. leta položili v prezgodnji grob. Sedaj je tovarno prevzel gori imenovani profesor Karagjozov, ki je popustil učiteljsko službo, da more vse svoje moči posvetiti novemu podjetju. Tovarna lepo vspeva in njeni

izdelki se morejo meriti že z najboljšimi izdelki v zapadni Evropi. Njeni izdelki se odlikujejo posebno po svoji krasoti in jih kupujejo prve bogataši in tudi knežji dvor v Sofiji.

Na razstavi je razstavila mnogobrojne svoje izdelke v posebnem, jako lepem paviljonu in jih pa občno občudujejo mnogobrojni gledalci. Sodba je občna, da so ti izdelki najpopolnejši na razstavi.

Obrtnijske raznoterosti.

Klej za lesne špranje. Pod imenom „wood Filling“ prodajajo precej drag klej, s katerim se lesne špranje jako dobro zamažejo in izpolnijo. Bolj poceni moremo ta kit napraviti sami, ako vzamemo jeden del kolofonije in jeden del voska, pa oboje raztopimo. Ko je zmes popolnoma raztopljena in se več ne peni, se ji pridene jeden del fino stolčene in poprej dobro razbeljene rumene okre. Ta klej se izvrstno drži na mokrem in je tako trd, da ga na pr. lahko z lesom vred stružimo in oblamo.

Sredstvo za snaženje mašin. Železni in jekleni deli vsakega stroja se morejo jako naglo in lepo osnažiti in zlikati z nastopnim sredstvom. Vzemi 5 odstotkov terpentinovega olja, 25 odstotkov stearinovega olja, 25 odstotkov najfinejšega gladilnega rudečila (Polierrot) in 45 odstotkov najfinejšega živalskega oglja. V to zmes priliz špirita in jo namaži s čopičem po delih stroja. Ko se alkohol razpuhti, zdrgni posušeno skorjo proč z zmesjo 45 delov živalskega oglja in 25 delov gladilnega rudečila. Vsi deli so potem jako svitli in lepi.

Rumene ali bele slamnike osnažiš, če jih okrtačiš, potem pa drgneš z lepo sočno citrono, potem pa še vlažne potreseš z žveplom in s čisto krtačo zopet skrtačiš. Slamnik je potem zopet tak kakor nov.

Lak za tla. Dober lak za tla, ki so pobarvana z oljnato barvo, se dobi, če se razstopi 50 gramov šelaka v 210 gramih močnega špirita in se razstopljini pridene 7 gramov kafe in vse precedi skozi platneno cunjo. S tem lakom se tla namažejo in se potem jako lepo svetijo.

Kit za sode in škafe. Lesena posoda se po letu večkrat tako presuši, da kar reži in torej pušča vodo. Temu pa odpomoreš, če vzameš 60 gramov prašičeve masti, 40 gramov soli in 33 gramov voska in to vkupe zmešaš in nad ognjem razstopiš. Razstopljini pridene se 40 gramov lesnega pepela. Posode naj se dobro posuše in razpoke zakitajo se z gorkim tako napravljenim kitom, pa bodo držale.

O prodaji ključev se je te dni izrekla na vprašanje vlade trgovska in obrtniška zbornica v Brnu v nastopnem smislu: Prodajalci železnine in starinarji ne smejo prodajati ključev neznanim osebam in tembolj ne, ker § 469 sedanjega kazenskega zakona tudi ključavničarjem prepoveduje, delati nepoznanim osebam ključe po odtiskih ali pa jih po drugih ključih ponarejati.

Temelji za stroje se šestokrat delajo od peščenca. A pokazalo se je, da olje, kapljajoče od mašine, prav kmalu uniči in razkroji peščeno podlago, tako da se stroj jame zibati in da se nagne ne eno ali drugo stran. Zato ni priporočati, da bi gradili temelje iz peščenega kamenja. Najbolj za to je dober cement, ki je veliko trpežnejši, nego kateroli kamenje.

Lak za usnje. Jako dober lak za usnje, ki se tudi sveti, se pripravi iz nasičene raztopine očiščenega šelaka v bencinu, kateremu se pridene toliko anilinove črnine (nigrozina), da je lepo črn. Lak se pusti nekaj časa, da se ustavi.